

Frokostmøte og rapportlansering på Instituttet for samfunnsforskning
8. februar kl. 09.00 – 10.30.

FLYKTNINGER OG SÅRBARHET – Hvordan ivaretas og skapes sårbarhet gjennom norsk flyktningpolitikk og regelverk?

Ordstyrer var Jan-Paul brekke, forskningsleder, likestilling, integrering, migrasjon ved Institutt for samfunnsforskning, og Tanja Storsul, direktør ved Institutt for samfunnsforskning ønsket velkommen.

Hilde Lidén, forsker ved Institutt for Samfunnsforskning la fram funnene fra delstudien i VULNER-prosjektet. [Les rapporten her.](#)

Vulner-prosjektet er et EU-prosjekt (les mer: vulner.eu) hvor Belgia, Tyskland, Italia og Norge er med. Men for å skape et sammenligningsgrunnlag har man med Canada, Libanon, Sør-Afrika og Uganda.

Man stilte seg spørsmålet Hvordan tolkes sårbarhet i forvaltningspraksis og lovverk, når det gjelder sårbarhet og alder, sårbarhet og kjønn, trafficking osv. Sårbarhet i seg selv er ofte et kriterie for å få innvilget asyl. FNs flyktningekomite (UNHCR) lagde et ramme verk for å kartlegge sårbarhets kategorier, det finnes nemlig et hieraki av sårbare flyktninger. Libanon mente for eksempel at kriteriene var for vestlige og dreide seg mest om kvinner og barn. Men erfaringer fra Libanon gjelder også i stor grad menn og gutter. Norge er mer opptatt av rettigheter og Norges forpliktelser enn av sårbarhet. Derfor mye retur. Det finnes dessverre mange individuelle gråsoner som ikke passer inn i noen rammeverk, slik at mange bare blir boende i asylmottak i flere år. Selv tolkene mangler de gode begrepene for å komme til bunns i sakene. Man må lete etter gode varige ordninger der hvor saken står helt låst. De fant mange eksempler på asylsøkere som faller mellom alle stoler, ikke mindreårige lenger når saken endelig kommer opp. Da blir man vurdert som voksen så fort man har fylt 18 år.

Jessica Schultz, forsker ved Christian Michelsens Instituttet, la fram hovedfunn i TemPro-studien som gjaldt Norge. [Les mer her.](#) Her er også Danmark, Storbritannia og Tyskland med, og det handler om alle de som får midlertidig opphold. Jessica er advokat og ser på det norske og EUs lovverk rundt dette. Ikke så mye man kan foreta seg rundt dette. Men midlertidig opphold kan bli lenge mens sakene går i rettsvesenet. Ressurssterke mennesker blir sårbare, trette og lei mens de venter og de har ikke anledning til å leve normale liv. Denne loven kom på plass i de tider Norge fikk mange flyktninger på en gang for å overkomme et behov om raske beslutninger, men det kan ikke være en varig løsning.

Marry-Anne Karlsen, forsker ved Senter for Kvinner- og kjønnsforskning, Universitetet i Bergen, kommenterte på Vulnerprosjektet. De holder på med et eget søsterprosjekt til Vulner og mener det er viktig å definere sårbarhet. Det finnes nemlig mange motstridende definisjoner. Man må lytte til levde erfaringer for å forstå de ulike sårbarhetene. Det er strukturelle systemer som skaper sårbarhet i asylpolitikken.

Gro Anna Persheim, leder for mottaksfaglig enhet ved UDI, hadde generelle kommentarer til forskningen. UDI får mye hjelp fra forskning og er takknemlig for jobben som nedlegges. De nikker og er mye enige i det som man finner, men dessverre er de politiske rammene motstridende med selv UDIs ønsker. Bare mottakene trenger mer ressurser og penger. Det eneste hun savnet i Vulner-rapporten, var flere eksempler på Best practice, for det er en del

ting som fungerer. Ellers har UDI iverksatt en helseundersøkelse hos asylsøkere bosatt i mottak, da vårt helsevesen ikke nødvendigvis passer for en asylsøkers behov. Og hun mente det var manglende rammer for beredskap, når det kommer mange flyktninger på en gang.

Pål Nesse, generalsekretær i NOAS (Norsk organisasjon for asylsøkere). Han var invitert inn som motsatsen til alle de andre og poengterte det i sin kommentar. Han likte rapportene og mener forskning på emnet er viktig, men var skeptisk til sårbarhetsbegrepet. Det stigmatiserer flyktningene, mener han, og det kom jo fram i funnene at asylsøkere selv ser ikke på seg selv som sårbare. Det største problemet for asylsøkere er å bli trodd, mente han. Det er viktig å få dem ut i et normalt liv, få jobb, få føle at de bidrar, og at de skal integreres. Han mente også at Justis- og beredskapsdepartementet burde ha vært tilstede på dette møte.

Jan-Paul presiserte at det var forsøkt, og de skal insistere mer neste gang.

Jeg vil fortelle en liten solskinnshistorie apropos dette med flyktninger og sårbarhet. Vi har fått en nyansatt på jobben som opprinnelig er fra Afghanistan. Hele familien hans flyktet til Pakistan på midten av 90-tallet, fordi de er Hazara som Taliban gjør alt for å kvitte seg med. Hele familien lever som papirløse i Pakistan og det er ikke lett å få jobb og de kan ikke «lovlig» reise noe sted. En storebror la ut på den farefulle ferden til Europa i 2008, og han har de ikke hørt mer fra. Likevel bega min kollega seg ut på samme ferden som 16-åring. Uten papirer var det mange farlige fjelloverganger han måtte passere. Han levde i en kontainer i Iran i 3 mnd og et år i Hellas, jeg har fått høre bruddstykker av denne fryktelige turen, men resultatet var i hvert fall at rett før han ble 18 år kom han til Norge. Full av traumer og mareritt, fikk han masse hjelp fra psykologer og er evig takknemlig. Han er i dag 26 år, har tatt bachelor i kultur og ledelse i Bø, snakker flytende norsk, er gift med en afghansk jente (som har bodd her med familien sin siden hun var 3 år) og har norsk pass. Da familien hans i Pakistan ikke har papirer, er det han som må besøke dem. Og det har han gjort 2 ganger siden han kom hit i 2013. Han er en kjempeflott gutt og fortjener alt som tilfaller han nå!

Monica – FN kontakt